BELLVM PANNONICVM

Illustrissimo, ac Reuerendissimo D.D.

IOANNI DELPHINO

AQVILEIÆ PATRIARCHÆ, &c.
NVNCVPATVM.

Auctore

IOANNE BAPTISTA NIGRONIO
DE AMPVGNANO CORSO.

VTINI, MDCLXVI.

Typis Nicolai Schiratti.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISSIMO,
Ac Reuerendissimo
AQVILEIÆ PATRIARCHÆ, &c.
IO. BAPTISTA NIGRONIVS
Fel.

PAnnonicum Bellum, Præsul Amplissime, non Pannonia modo ipsa, ac Germania, sed contermina illis, affinisque Foro-Iulij Prouincia formidauit. quam enim Regionem non terreret exercitus, qui totam Bizantinis catenis Europam pollicebatur? Peruiæ iam Barbaris Alpes Cimbris antiquitus, atque Hunnis, auorum memoria Turcis aditum in Foro-Iulium reserarunt. Cędes, vastitatem, incendia vestigia nondum deleta testantur. Per Esdrinæ arcis excidium nostrum iugulum peti; Naiasel expugnata nostris cædibus præludere videbatur. Ocyus vero metus omnis euanuit, & hostis ad flumen Arrabo cęssus securitatem asseruit. Auspicatissimæ tandem

Cæ-

Cæsaris nuptiæ tanta Europam omnem cumulauere lætitia, vt bellorum pericula, vel memoriam fugerint, vel cum voluptate solummodo memorentur. Victori ad Arrabo Cæsari vernaculis ipse Musis plausisti, sibiq. Cæsarei exercitus Imperator, & victoriæ auctor Raimundus Montecuculus tuum adeo Epinicium gratulatur, vt non minorem inde, quam ex debellato Turca iucunditatem ad se manasse testetur. Bellum ego totum latinis numeris, te suasore, qui præcipere poteras, complexus sum stylo sanè materiæ impare, nec rei magnitudini respondente. qualecumque opusculum est, tuum est; in tuis ædibus auctoritate tua obstetricante, ac clementia ab eo homine natum, qui quod viuit, quod est, tuum esse beneficium profitetur. Vale.

AD

AD LECTOREM.

Alueram hæc pauca carmina, vt alia longè plura, quæ ſcripſi, prælum diutiùs expectaſſent, niſi amicorum conſenſus, quorum vota fruſtrari, nec volo, nec poſſum, lucem illis præproperam, & nondum ſanè maturam deſtinauiſſet. Feſtinatæ ab his editionis cauſam paucis aperiam. Poematium de Bello Pannonico habitum eſt ſub ferias autumnales per Damianum à Bonitate in huius Seminarij Aquileienſis ædibus, vbi Rhethoricem, quandoq; etiam Philoſophiam profiteor; qui adoleſcens eiuſdem Seminarij Conuictor, tam eximiam in agenda ſoluta, vel ligata numeris oratione à natura, & exercitatione facultatem adeptus eſt, vt citra hyperbolem ætatis noſtræ Roſcius appelletur. Oculos non minus, quàm aures affatur, quæque narrat, videre potius, quam audire te credas; adeò ſuauioris vocis opportunam inflexionem cum apto corporis motu, & vocali conſonantia manuum accommodatè componit. Carmen cum tàm benè recitauit, ſuum fecit, longèq; melius auditoribus

obtulit, quàm à meo ſtylo cepiſſet. Creditum eſt dignum oculis, quod tantopere auribus placuit, ſiue mavis, impoſuit. Qui igitur interfuerant iactantes iniquè agi cum opere, niſi ſemel, & à paucis auditum pluries legi poſſet à multis, illud à me expreſſerunt, vt typorum prærogatiua locupletiori de Venetiarum ædificatione Poemati ſcripto iam antea præhaberetur. Hæc te, Lector, præmonitum volui, ne fortè ſuſpiceris me cum pomilionem pepererim, quaſi de gigantea ſobole gloriari. Si quid boni occurrerit, non Muſis, non Apollini, ſed diuinæ clementiæ imputa; mali, quod plurimum fuerit, me auctorem agnoſcis. Cæterùm Bellum Pannonicum, quod ego inculto, rudique metro cecinerim, diſertiorem vatem, pleniusque plectrum repoſcit, haud verò fruſtra in tam feraci ſæculo Poetarum; nec enim Marones ſui auguſtiſſimo Cæſari deerunt, qui & Muſarum nobiliſſimam Sedem Germaniam fecit, & ætatem planè auream literis reddidit. Mihi aliquid innuiſſe ſit ſatis. Vale.

DE

DE BELLO PANNONICO.

Liber Primus.

IMpius arma furor, sceleratаque bella lacessit,
Nullaque pax populis; abiere in tela ligones,
Inq; truces vsus, humanaque funera vomer
Frangere suetus humum, pinguesque reuellere glebas
Migrat, & agricolis ferrum seruire recusans
Mortalem epotat per Martia castra cruorem.
Perfidus Odrysijs properat Gradiuus ab oris
Pannonium temerare solum, superisque penates
Olim dilectos inhumata cadauera vexant.
Cæde tepescit humus, satiataque sanguinis haustu,
Heu miseris nutrit feralia fata colonis.
Bella igitur cantare iuuat, procul este Camænæ,
Quæ faciles curas, placidosque iubetis amores
Dulciloqua resonare cheli, citharave decenti.
Martia noster amat, truculentaque classica cantus.
Tu mihi, quem magni veneramur Numinis instar,
Dexter ades, facilique iuua mea carmina vultu,
Optime Pontificum DELPHINE *; biuerticis oræ*
Incola tu felix, & nulli plenior vnquam
Carminis artifices vndas largitus Apollo.

Siue Sophocleum placuit vestire cothurnum;
Et regum aduersos imitari carmine casus,
Grandiloquus, magnusque tonas, nec scena fragori
Par erat vlla tuo, tantoque accommoda metro.
Et te Medorus, Cleopatra, Lucretia, Cræsus
Esse docent, qualem non tellus Attica vatem,
Non Romana tulit, victumque fatebitur illa
Euripidem, hæc Senecam; tibi gloria contigit vni,
Vt possis tragicæ metam statuisse Camenæ,
Intactaque aliis præcingere tempora lauro.
Seu lyrici placuere modi, Venusinaque plectra;
Te duce Thebana testudine maior Hetrusca
Barbitos, atque tibi numerosus Horatius impar
Graiorum Euterpen Romanam aduexit in vrbem.
Calliopæa tuum facilis consensit in æstrum,
Cum canis Ægæas feralia bella per vndas,
Carpathiumque salum vulgatis cædibus auctum;
Thracibus ereptas Fratris virtute triremes,
Et propugnatam memorando robore classem.
Auspice te bifidi tentare cacumina montis,
Et sacras pulsare fores fiducia suasit,
Quamuis exiguæ firment vestigia vires,
Infirmoque loci subeam fastigia passu.
Tuque adeo decus armorum, nostrique perenne
Ornamentum æui RAIMVNDE, *his numine cæptis*

Sis mitis, facilisq. tuo, perque auia Pindi
Me vehe, & ingenio diuinum Helicona reclude.
Aduena Musarum vetus es, nec bellicus ardor
Pierios mentis potuit cohibere calores;
Quique canenda facis cantu exprimis acta, nec exors
Est calami, sæuo quæ dextera fulminat ense.
Interdum positis clypeo paulisper, & hasta,
Ac frontem exutus galea sudore madentem
Aonijs faciles modulatibus allicis auras.
Non aliter manibus populanda ad Pergama natis
Cæde fatigatus, nimioque subactus ab æstu
In sua secedens tentoria fertur Achilles
Æmonias tentasse fides, numerisque sonoris,
Aut Agamnenonij quæsisse obliuia raptus,
Aut Patrocli hærentem pepulisse à pectore cædem.
Non virtute minor, numeris imitaris Achillem;
Et modo Cæsareos cantu meditare triumphos,
Quorum tu fueris pars magna, soloque fugatum
Theutone, & in patrias Suecum remigrare coactum
Cæde premente niues; modo Turcã ingentia passum
Funera, & absumptas fluuiali in gurgite turmas.
O mihi tam longe maneat pars vltima vitæ,
Vt tua felici mediter præconia metro!
Sim licet exiguus, magnis nec idoneus ausis,
Saxa tamen bifidi superabo loquacia montis,

Inter & ascreos alacer numerabor olores.
Interea mihi dexter ades, iunctusque IOANNI
DELPHINO, *cuius iamdudum totus inhæres*
Pectore prælargos animi lucratus amores,
Propitiam exiguis aurem largire Camænis.
Contuderant armis geminata decennia Cretam,
Et Patris in Venetum Mehemetes dirus alebat
Immortale odium, scelerum non degener hæres,
Cum tandem inuadunt animum fastidia belli,
Sanguineæque faces irarum in corde tepescunt.
Desinit esse ferox, nec cædis iniqua voluptas
Pectus, vt ante capit, leuiusque in viscera sæuit
Sanguinis atra sitis, tristisque libido nocendi.
Terribilem credas massyla per arua leonem
Sæuitiem posuisse suam, tygridemve feroces
Excussisse animo sensus, oblitaque cædis
Pectora consilijs tandem patuisse benignis.
Hanc reor ingenuit genitrix Cythereia mentem,
Idaliusque puer, qui blanda cuspide sensus
Extulit, & dulces animo instillauit amores.
Impia fœmineos capiunt conclauia cœtus
Vndique terrarum lectos, speciosa pudoris
Munera debentes, primæuaque gaudia regi.
Has Veneris sedes, obscænaque castra frequentat
Barbarus & dulces docilis producere noctes

Bel-

Bellorum immites paulatim exoluit amores,
Placatur Venetis, nullique irascitur hosti.
Mitius ingenium, conuersaque vota tyranni
Conijcit ex vultu, verbisque minister auerni,
Qui comes assiduus, laterique perennis adhæret.
Nempe homini infenso superis, Cæloque rebelli,
Quo duce thuricremis depulsus Christus ab aris
Exulat, & nullis surgunt altaria Diuis,
Assistit summi de sede colonus Olympi,
Qui cunctos homines quauis è gente creatos,
Cuilibet addictos iuri custodit; at illi
Ius nullum in mores hominis, qui militat orco,
Quique Asiæ fines, & pingui peruia Nilo
Arua, lybesque truces Stygias demittit ad vmbras,
Tartareique iubet mandata capessere Regis.
Cognitio vix vlla Dei, vix astra regentis
Numinis illuxit menti, cui sola voluptas
Est Deus, & solum quouis pro numine regnum.
At comes assiduus Flegetontis inhæret alumnus,
Inque suos fingit furialia pectora mores.
Sæuitiæ seruire docet, cumuloque nefandi
Criminis humanos turbare à pectore sensus.
Si pietatis amor, probitasque intercidat omnis,
Eque animo fugiat veneranda potentia legum,
Sontibus ignoscat, pœnasque merentibus addat.

Præ-

Præmia, & insontes vllo sine crimine pœnas,
Suppliciumque luant; fas omne abrumpat, & vni
Seruiat ingenio, cui turpia facta probantur,
Solaque blanditur violati infamia iuris,
Moribus his regnum, firmari, ac robora sceptri
Monstrat, & hanc vnam dominandi prædicat artē.
Me miserum, exclamat! furias expellere nostras
Rex parat, & stygios tandem contemnere cultus.
Pulsa fugit feritas, veterisque insania mentis,
Exuit & monstrum, monstrique immane tyrannus
Ingenium; non bella iuuant, cædesque nefandas
Damnat, & humani sitis est compressa cruoris.
Adriadum claræ vix tandem irascitur vrbi,
Et gentem superis placitam, pietatis alumnam,
Sospite qua nunquam terra Itala spernet olympum,
Parcius incensus, minus implacabilis odit.
Scilicet exosus contemnere iussa Tonantis,
Regnaque nostra pati Christum amplectatur, & aris
Excolat, ac tutum sibi sternat in æthera gressum.
Tum populos regis conuersa exempla secutos
Magna Dei soboles, baratroque inimica profanis
Cultibus ereptos felici destinet orbi.
Exitium hoc nobis, quantum cum fulgida victi
Fugimus, & stygijs mutauimus astra caminis.
Cuncta timenda mihi tam tristia cœpta minantur.

Atque

Atque vbi mortalis metam consumpserit æui,
Sonsque minus nostræ caliginis antra subibit,
Quanta nec Odrysios consueuit perdere Reges
Mole grauis scelerum, vitijsque subactus iniquis,
Me flagra sæua prement, atque acrior ignis aduret;
Quod delinquendi non vtilis esse minister
Dicar, & ad culpas minus illexisse pudendas,
Nec facilem iuuenis pepulisse in crimina mentem.
Est tamen audendum, studijsque flagrantibus artes
Tartareas adhibere libet, fraudumque cateruam
Congerere, atque viam probris aperire patentem.
Dixerat; & secum reputans in Magmeda verti
Destinat, atque noui sic spargere semina belli.
Magmed Arabas vilis fuerat pars infima vulgi,
Eque humili seruo Mercator diues olympum
Demeruisse sibi potuit, superisque videri.
Quin etiam egressus de corpore creditur ipsum
Inspexisse Deum. Mendacia Sergius auget,
Intenditque dolos, qui diro Magmeda morbo,
Sæpe laborantem diuino agitarier æstro
Vulgat, & æthereo cumulari Flamine pectus.
Regnum Arabum diues victricia bella pararunt,
Seruilisque manus sceptra decorata nefandas
Gentibus Eois leges, ac iura notauit.
Lumina cum tandem vitalia virus ademit,

Le-

Lethæumque animum descendere iussit in orbem,
Sydereas adijsse plagas, Cæloque putatur
Additus æternos æquare Tonantis honores.
Ossa Mochura fouet pretioso condita busto,
Finibus ex Asiæ cunctis quo credula migrat
Munera turba ferens, falsumque in vota fatigat,
Vexat inextincto quem Tartarus igne, Prophetam.
Huius in effigiem genius Mehemetis iturus
Ædificat subitum vicino ex aere corpus,
Et leuibus membris speciem superaddit inanem.
Dixeris esse virum, qui lustra peregerit octo,
Qualis erat, cum triste dies tulit vltima fatum.
Cæsariem multo complectitur infula nexu,
Altius vnde caput, protexit squalida vultum,
Consumpsitque genas macies, sinuosa recedunt,
Hirsutoque supercilio se lumina condunt.
Instita multicolor talos descendit ad imos:
Dextra gerit baculum, veluti confirmet euntis
Incessum, & lento libret vestigia passu.
Abdita Rex iuuenis penetralia solus obibat
Nescio quid secum meditans, cum protinus illi
Obuius est stygius sub imagine vatis alumnus.
Correptumque metu, gressumque referre parantem.
Talibus aggreditur dictis, atque increpat vltro:
Ne fuge me, cuius tua pectus cura remordet,

Nec supera lætum patitur regione potiri.
Huius ego imperij, quod nunc tibi subditur, auctor,
Qui terris superum reseraui oracula Magmed,
Et quamquam excelsi teneam fastigia regni
Cælicolum princeps, totoque verendus olympo,
Et vix, qui terras, ac sydera condidit vno
Regnatore minor, studijs tamen acribus vror,
Vt tua tuta salus, nulli tua sceptra periclo
Peruia perpetuo vigeant, æuoque perenni
Obtineat terras soboles Othomana potentes.
Sentio; degeneres subeunt præcordia sensus,
Teque tuæ sortis, faciles cui sydera cursus
Prospera conciliant, & dexter consulit æther,
Pœnitet; ac veluti capiant fastidia regni,
Esse minor cupias, breuioraque sceptra tueri.
Otia sic animum vitiant? sic omnis in artus
Dira voluptatum genetrix, turpisque quietis
Irruit, & veræ consumpsit laudis amorem?
Non dum Creta tibi post tot certamina seruit
Tota, nec accepit, quas scribit Thracia, leges.
Nondum pulsus abit Minoide Christus ab ara,
Extinctoque Deo, truculentaque funera passo
Gnosia terra litat, sacrosque instaurat honores.
Proh pudor! Ægæum cumulatum est cædibus æquor,
Militibusque tuis tumulus fuit Hellespontus.

Igni-

Ignibus absumptæ ventosa per æquora classes,
Et Venetum facibus tua Luna subinde flagrauit.
Nec tamē ignauus tam magnum vlciscere probrum;
Adriadumque paras Vrbi per fœdera iungi?
Quin age Christiadum iam totam à stirpe reuelle
Progeniem, populumque suis a sedibus omnem
Eijce, & inuisæ pereant vestigia gentis.
Corruat excelso de vertice Roma, superbum
Imperij nomen, cui totus paruit orbis,
Nunc supero dici contermina postulat orbi,
Fida Dei statio, summique Vicaria Cæli.
Subijcienda prius Germania; Cæsare victo
Bracchia Bistonijs præbebit Roma catenis.
Hæc dicens facili contingit stipite pectus,
Seque oculis Regis præpes subduxit ad instar
Exiguæ nebulæ, quam turbidus excutit Eurus.
Attonitus iuuenis, rationis & indigus hæsit,
Non secus, ac rapidi subito quem spiritus afflat
Fulminis, & cuncto denudat pectora sensu,
Destituitque inopem vocis, nec membra mouentem.
Interea arcanum salit in præcordia virus
Stipitis attactu genitum, rabiemque medullis
Ingerit occultam, irarumque exsuscitat ignes.
Excutitur, veteresque abigens a pectore sensus,
Quos genuit pietas, odijs in immanibus ardet;
Esu-

Esurit infandas cædes, sitit alta cruoris
Flumina, nec requies animum premit vlla furentem.
Talis Idumæus quondam patuisse furori
Creditur Herodes, rabiemque hausisse cruentam,
Impia cum puero meditatus funera Christo
Irrita vota tulit, nec tecta inimica tyranni
Eoi repetunt Reges, quos sydus auitis
Sedibus excitos Betlemia duxit ad antra:
Cædibus Isacidum fundi incunabula mandat
Protinus, & pueros primæuo in limine vitæ
Ense premi, ac nullam Solimæa per Oppida prolem
Masculeam crudele vetat non perdere ferrum.
Christiadas vlcisci omnes, in funera gentem
Trudere Bistonius, populumque tyrannus anhelat
Perdere, & ipsum etiam penitus consumere nomen
Ardet inops animi, stimulisque furentibus actus.
Non ita Romuleas populari optauerat Arces
Annibal, & diris Capitolia credere flammis.
Mitius excelsis Aquileiæ turribus olim
Athila sæuibat, cum longo ad mœnia Marte
Hæsit, & obsidio consumpsit castra trimestris.
Tu quoque Troianas minus implacabilis Arces
Perdere quæsieras Menelae, vbi perfidus hostis
Se Paris abdiderat post raptæ crimina sponsæ.
Extemplo accersi iubet in conclaue ministrum,

Om-

Omnia qui nactus supremo a Rege secundum,
Sortitusque locum immeritis moderatur habenis.
Bello, ait, Europam placitum vexare potenti,
Cunctaque Christiadum donare voracibus armis
Oppida; & ex totis Christum depellere terris.
Romulidum sedes, gentemque impendere flammis
Suadet amor, nostri quæ prima est nominis hostis:
Sed per Theutonicas Romana ad tecta ruinas
Esto gradus, Cæsarque tuo prælude subactus
Pontifici, cladesque suas, supremaque fata
Sentiat exciso, metuatque in Theutone Roma.
Dixerat; at supplex Visirius ebibit aure
Iussa furentis heri, qui pronus in improba semper
Facta, nec ingenio renuente in crimina pulsus
His inhiat, spondetque fidem, belloque paratum
Se probat, & nulli promittit abesse periclo.
Protinus armiferas Asiæ per regna cohortes
Imperat acciri, validasque in prælia turmas
Classica vbique cient; quicumque impuberis æui
Finibus egressus tractandis vtilis armis,
Vel senio nondum victus, propiorque sepulchro
Nomina militiæ dare cogitur; arua colonus
Deserit; infestum falces acuuntur in ensem;
Vomeris vsus abit, nec aratris terra secatur:
Vnus equos amor est ad fræna vocare vagantes.

ATa-

A Tanai ad Nilum Visirius arma capeßi
Præcipit; ad bellum Lydi, Caresque vocantur,
Ionij, Atque Phryges; Mirtoum qui mare cernunt,
Ægæumve salum, & queis nomina tradidit undis
Icarus, infirmis nimium sublimia pennis,
Qui petijsse ausus misera patris arte periuit.
Quas vagus Euphrates, mediasque interluit oras
Tigris, ab emisso cui tradita nomina telo.
Scilicet hoc citior Nabathæum amplexus Hydaspem
Persica regna petit, rubrumque erumpit in æquor,
Emisere suos ad Thracia signa colonos.
Seruitij quondam indociles, fascesque Quiritum
Sæpe aspernatos, inuictaque Cæsaris arma,
At nunc degeneres, & in omnia iussa paratos
Ad dirum Armenios mittunt Artaxata bellum,
Pannonijsque plagis cladem meditatur Araxes.
Tu quoque desertis patriæ decedere lustris,
Damnatique soli, Scytha, vertere cogeris oras;
Barbare, de rapto cui viuere sola voluptas,
Vnicus in præda census, furtisque nefandis.
Te tuus haud Tanais frigente coercuit unda,
Pannoniumque solum, populosaque Theutonis arua
Barbariem timuere tuam, tremuere furorem.
His alimenta parant cum Mæsis Gargara campis
Cætibus; hos segetes tellus Ægyptia nutrit

Imbre madens nullo, pluuio nec peruia Cælo,
Niliacis sed mersa vadis; vbi Syrius agros
Æstifer exurit, laticesque in fontibus arent,
Intereuntque siti per apertos gramina campos,
Nilus aquis locuples non aggere claudirur vllo,
Et supereuectus fluuio septemplice ripas
Mergit humum, vultumq; suum stagnantibus agris
Eripit, & fusis latet abdita terra sub vndis.
Romanam Ægyptus quondam nutriuerat vrbem,
Romanoque solo crescebat Nilus, at vrbi
Nunc Bizantinæ famulatur, & horrea genti
Complet inhumanæ, messesque enutrit opimas.
Vt satis incensas, & in impia bella paratas
Bistonidum mentes sensit Flegetontis alumnus,
Qui Bizantinum falsi sub imagine vatis
Luserat, & stygia deceperat arte tyrannum,
In noua conuertit fraudum molimina mentem,
Fallacesque dolos iterum meditatur, & astum,
Ad mala qui segnis nunquam est, in damna lacessit.
Verum ipsi vetitum scelerati Principis aulam
Deseruisse diu, ac non cominus esse negatum.
Tartara præpes adit, stygiaque è plebe sodalem
Aduocat. huic primum fraudes componere munus,
Fallere mortales, mendacem fingere vultum,
Voces, atque notas mira innouat arte, dolosque

Rima-

Rimatur penitus, fraudesque intelligit omnes.
Proteus haud totidem membris inducere formas
Creditus, inque nouas olim migrare figuras;
Cum Leo, cum Serpens, Tygris, Pantæra, Lupusque,
Informisque Vrsus syluis errabat in altis.
Piscis erat squamis indutus, & æquoris hospes.
Stipitis interdum speciem simulabat, humique
Fixus inhærescens in opacos bracchia ramos
Finxerat, & molles visi frondescere crines.
Et modo, cum placitum pluuios liquefactus in imbres
Frugibus humores, alimentaque falsa ferebat.
Pronior in cunctas Flegetontius incola fraudes
Nullius artis inops, mendacia natus ad omnia.
Scilicet infantis per prima exordia mundi
In colubrum versus dictis fallacibus Euam
Cepit & ad vetiti deduxit pabula mali,
Vnde lues hominum fluxit, cumulusque malorum,
Quæque premunt nostram dura infortunia vitam.
Inde nouis semper mortalia pectora vinxit,
Corripuitque dolis. Sampsonem hoc docta magistro
Dalida decepit, causasque aperire potentis
Roboris, & mirum suasit reserare capillum.
Somnia componit, sopitaque pectora vanis
Ludit imaginibus; quin & vigilantibus aufert
Aspectum rerum, specieque eludit inani

Lumina, cum medijs profert viridaria brumis,
Regalesque domos, effultaque tecta columnis,
Hic vbi sylua riget, serpuntque per inuia sentes
Compita, & hirsuti connectunt vicula dumi,
Suspicienda parat, speciosaque spectra ministrat.
Hic vehit infames volucris sub imagine capri,
Mentitus ve suem, vel dorsum immane draconis
Sagarum cætus, perque horrida tecta ferarum
Mendaces epulas, mentitaque fercula mensis
Instruit, & falso deludit labra Lyæo.
Quem Bizantinæ custos Flegetontius aulæ
Talibus alloquitur dictis. Sat struximus ipsi
Irarum, & sæuis alimenta parauimus armis.
Sæuit atrox odijs qui Thracibus imperat oris;
In pugnas coeunt, & in impia bella cohortes,
Arma fremit vulgus; amens fremit arma iuuentus,
Et grege permixto bellum, puerique, senesque,
Et proceres vili bellum cum plebe reposcunt.
Fraudibus hic nostris modus est, nec tendimus vltra,
Tendere enim vetitum. non est prouincia nobis
Credita fallendi, nec tales poscimur artes,
Nec Bizantinum fas est liquisse tyrannum.
Te penes arbitrium fraudum componere moles,
Atque dolis aperire vias, tu sume figuras,
Indue tu vultus capiendis, mentibus aptos;

Siue

Siue hominem te finge pium, seu finge nocentem.
Decipe mentita patris sub imagine natos;
Si iuuat æthereæ simula regionis alumnum,
Et capiti radios, lucemque appone micantem,
Cælestisque Dei fidum mentire ministrum,
Iussaque falsa refer. Pereant quicumque Tonantem
Inuisum nobis venerantur, & anxia Christo
Vota ferunt, hominisque Dei mandata capessunt.
Sic ait; & volucri repetit penetralia cursu
Regis inhumani. fraudum faber ocyus vmbras
Deserit infernas, turpesque paratus ad artes,
Et docilis versare dolos ad Cæsaris aulam
Euolat, & sancti penetrat fastigia tecti.
Obuius hic curis noctem LEOPOLDVS *agebat*
Insomnem, nec amica quies obrepserat artus.
Threicios motus, Bizantinosque tumultus
Pectore versabat vigili, quo tenderet armis
Rex ferus, & belli rabies quem tanta maneret.
Nouit inextinctas scelerato in Bistone flammas,
Perpetuumque odium, quo Christi peruia sacris
Regna petit, seque inuisum, totamque tyranno
Austriacam sobolem, qua non est altera Cælo
Gratior, & stygio minus opportuna furori.
Pannoniæ metuit, cuius non pauca tyranno
Oppida succumbunt; totamque ad perfida gentem

Sceptra peti, nulloque animum, cui numina curæ,
Nulla, coerceri, rerum nec limite claudi,
Sat notum, & quantum imperij producere fines
Ardeat, ac proferre sui pomæria regni
Thracius, & totas tandem sibi subdere terras.
Non secus Ægæi qui nauigat æquora ponti
Nocte sub illuni discrimina mobilis vndæ,
Insidiasque timet sublimi è puppe magister
Sydera respiciens rapidos minitantia cauros,
Seu boreæ furias, lybici seu bella furentis.
Talia dum tacito LEOPOLDVS *pectore voluit,*
Curarumque æstus animum, fluctusque fatigant.
Adducit tandem quæsita obliuia somnus,
Et sensus placida pennarum aspergine sopit.
Repperit hæc stygius texendæ accommoda fraudi
Tempora Vertumnus, subitoque ad spectra recurrit,
Assuetisque parat simulacris fallere sensus
Cæsaris, & falsis mentem irretire figuris.
In patrios vultus, manifestaque vertitur ora,
Et FERDINANDVM *simulat, falsaque verendos*
Canitie crines, mentitaque tempora vestit.
Idem frontis honos, solio quo suetus ab alto
Cernier, & populis leges, ac iura ferebat.
Regia conspicuus decorabat lumina fulgor,
Inque genis species venerabilis; omnia tandem
Cæ-

Cæsaris esse putes, mores imitata, sonumque
Vocis; & ut poßint LEOPOLDI *fallere mentem.*
Hunc adit, & blando similis sic farier insit.
Nate mihi quondam vitali dulcior aura,
Sospite quo nunquam vitam absoluisse putabor,
Et vestrum posuisse diem; quæ pectora curæ
Sollicitant, animamque premunt? quis mæror abegit
Gaudia, & immunem magni vetat esse laboris?
Arma times, quæ Turca mouet, Thracesque phalanges
Ingenuere metum, ne nostra in regna ferantur?
Intempestiuo patuisti, nate, timori.
Sollicitas tandem curarum discute nubes,
Tristitiamque fuga. non istis bella parantur
Finibus, & nostris non debita prælia regnis.
Gentibus externis molitur Thracia clades,
Persarum domino tristes meditata catenas,
Regibus aut alijs, quos non vicinia terræ
Conciliant, sacri-ve tibi consortia cultus.
Prælia securus spectes aliena, tuisque,
Sic placitum superis, vlciscere hostibus hostes.
Bellorum immunis Germania, nullaque cernet
Agmina Danubius tanti discriminis exors.
Otia pacis ama, fuge bella, coactaque Ibero
Agmina mittantur castigatura tyrannum
Lusiadem, qui non meritos furatus honores

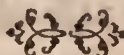
Regia ſceptra gerit patrueli erepta PHILIPPO;
Vindice te pœnas dabit improbus, èque ſuperbo
Deiectus ſolio nil ſtultius eſſe docebit,
Quam rapere Auſtriacæ diademata debita fronti;
Luſiadumque illi raptum ſit denique regnum,
Dempta Palatino quod ſceptra fuere Boema.
Hæc ait & iuuenem iam mutua verba parantem
Aufugit, & volucres dicto ocyus exit in auras.

DE

DE BELLO PANNONICO.

Liber Secundus.

Alibus insidijs muniuerat impia Thracum
Arma herebi soboles, dirasque adiuuerat artes,
Quæ Bizantinis iampridem regna tyrannis
Accumulant, Asiamq; omnem, Lybiamq; patentem;
Et Danaum terras scelerata in vincula pellunt.
Nonnisi per fraudes Othomana potentia magnum
Creuit in imperium; si callidus abfuit astus,
Nullus erat telorum vsus, modicumque laborem
Incomitata dolis, & aperta ferebat Enyo.
Spreuimus iratas acies, confessaque pugnas
Agmina, sed tectis fallacia proterit armis.
Pannoniæ fines, Istrique minoribus vndis
Peruia Threicias ceperunt arua cohortes,
Seque aperit tandem dux agminis impius hostem,
Quasque diu texit Visirius explicat iras.
Tunditur immodicis cursorum hinnitibus aer,
Queis neque sufficiunt spatiosi ad pabula campi,
Nec largas satis aucta queant dare flumina limphas.
Sunt angusta virum nimijs tentoria turmis,
Est humus ipsa minor: coijsse putabis in vnum

Quid-

Quidquid ad occiduam Nabathæo à littore Thetin
Terra hominum nutrit, viduatas Ciuibus vrbes
Huc populum misisse suum; desertaque cætu
Oppida poscentes fraudasse colentibus agros.
Hac acie tumidus sub vtroque iacentia Phœbo
Littora Bistonio ductor promittere Regi
Audeat, & pulso patrij de culmine regni
Cæsare, qua gemino fulget regina volucrum
Vertice barbaricæ largiri mœnia lunæ.
Crederis his dignus, NICOLAE, *potentibus armis*
Primus & his peteris; te Thracia credidit hostem,
In quem tota ruat, coniunctaque tela ferantur
Vnius in cædem capitis, quo sospite iactant
Esse minus tutas, quas barbarus occupat vrbes,
Nec satis ingentes populos immania Thracum
Iussa pati, dirique iugo succumbere Turcæ.
Absumpsere tuas inimica incendia turres,
Et formidatam vicinis hostibus arcem
Deuorat ignis edax, quem non contermina vincunt
Flumina, Danubij cognata nec vnda coercet.
Non eadem te fata manent; contemnere doctus
Innumeras acies, nec cuspide læsus ab vlla,
Qua tua quæsierint irati funera Thraces,
Concidis immanis laceratus dentibus apri,
Herculeis qualem, nec tellus Mænala telis,

Nec, Meleagre, tuis Calidonius obtulit horror.
Sic fera Bistonias vlciscitur impia cædes,
Datque virum letho, cui fila perennia Clotho
Ducere debuerat nullo violanda sororis
Forcipe, nec digitis vnquam rumpenda malignis,
Omnibus Vngaridum ferus imminet arcibus hostis,
Speque vorat cunctas, bellum dolet omnibus vnum
Esse impar, nec diuiso velit arma mouere
Marte, leo veluti spectans de vertice montis
Dispersos per prata greges, vno impete cunctos
Inuasisse cupit, dubius quos præferat hæret.
Eligitur tandem sceleratí in limine belli
Naiasel. hostili prima hæc damnata furori,
Posse nec in multum differre pericula tempus
Credita, nec remoram factura ruentibus armis.
Et ferrũ, & flammas, & quidquid metuatur ab hoste,
Præfecto indicit, funestaque cuncta minatur
Arbiter armorum Visirius, ocius vrbem
Ni dedat, quam non longum defendere possit.
Frangitur haud vllis virtus Germana minarum
Ictibus, immoto vexilla micantia cernit
Lumine, nec segnis reperit præcordia terror.
Non secus ac cautus, pelagoque assuetus atroci
Clauiger, vt cæpit vento incumbente moueri
Pontus, & effractis cecidit de nubibus imber,

Arte

Arte sua fretus surgentes despicit undas,
Indocilisque metus ventorum prælia ridet.
Hic iubet arctari, breuioraque lintea flatus
Excipere, hic validis subigi surgentia remis
Æquora demandat; clauo ipse interritus hæret.
Tu quoque talis eras, animisque his plenus agebas,
Cui fuerat validi custodia tradita muri,
Nec tua degeneres cecidere in pectora sensus.
At cadit, immodico premitur si pondere virtus.
Maccabæus erat multis par millibus vnus
Creditus; hostiles docilis contemnere cætus,
Atque adeo intrepidus venienti occurere morti.
Nudatum Assyriæ debellauere cohortes
Milite, multiplicis perpessum vulnera dextræ.
Agminis instar erat, proprioque Leonida maior
Nomine, cum modica sociatus in arma phalange
Persarum turmis occurreret; esse putares
Centum homini dextras, centenaque tela vibrantes
Vno, eodemque ictu; numero sed victus ab ipso
Corruit, & celebres sacrauit sanguine fauces,
Et bellatores vna cecidere trecenti,
Frangere quos magnus potuit, non flectere Xerses.
Herculea quamuis virtute est copia maior.
Cingitur obsidio, premiturque furentibus armis
Naiasel, horribili tormenta sonantia bombo

Euo-

Euomuere pilas, murisque ignita tulerunt
Vulnera, qui fracti rimas fecere patentes,
Bistonioque aditum non vna ex parte dederunt.
Interea magno curarum fluctuat æstu
Cæsar, & attonitus relegit, fraudesque, dolosque,
Quos malefida quies, & falsa insomnia menti
Non pridem attulerant. sic me tua lusit imago,
Sopitumque; Pater, species conspecta fefellit?
Sic me, ait, odisti post funera, cuius in ore
Sospitis vnus eram non vnquam à pectore pulsus?
An licuit stygij mendacibus orbis alumnis
Fallere desumpta genitoris imagine natum?
Non species ea vana quidem; tu visus adesse
Qualis eras, dum vita fuit, vocemque ferebas
Auribus assuetam, nec verba ignota sonantem.
Nostra ne sydereo placuere impendia Regi,
Vt velit ordiri fraudes, cui sola probatur
Intemerata Fides, & Thracibus addere vires
Fascibus, ac populos scelerato augere tyranno?
Decipimur, certum est; quæ nostri erroris origo,
Scire nefas, damnique latent exordia nostri.
Aurea Cæsarei penetrarunt sydera questus,
Nec latuere patrem: non peruius ille dolori,
Nec capiunt animum, cui se Deus ipse videndum
Obijcit, vrentes hominum præcordia curæ.

Pectus inaccessum mœroribus omnia mulcent
Gaudia, nec lætis modus est successibus vllus;
Vtque natat piscis per apertas æquoris vndas,
Ac totis permixtus aquis, sic fluctuat inter
Delicias, summi quem possidet aula Tonantis.
Non tamen amisit veteres LEOPOLDVS *Amores,*
Nec patrio fugit de viscere, nempe parenti
Progenies similis pietate, ac moribus æquis
Non impar, nunquàm virtutem oblita paternam.
Non dolet; affinem poteris dixisse dolenti;
Quem sic affatur summi dominator Olympi:
Excute mœroris nebulas, furare labori
Pectora, prolis amor quem parturit; hæc mage nostrum
Cura animum tangit, nosterque in Cæsare vultus
Semper erit, cui regnum ingens diuina parauit
Relligio, & fasces pietas submisit auitos.
Non alius castas veneratur sanctius aras,
Nec numeros implet probitatis amantius omnes.
Integer annorum, primæque in flore iuuentæ
Longæuas nutrit curas, studioque senili
Ætatem anteuolans triplici diademate dignus
Redditus, & nostros plenè lucratur amores.
Quo mage se prodat constanti in pectore robur
Posse premi sinimus, propriasque indulsimus artes
Sedis auernalis prædonibus. hæc via Cælo

Te

Te quoque donauit; Stygiæ prædonibus vndæ
Non leuiter licuit, patrias cum perfidus oras
Gustauus fugiens bello tua regna cruento
Pressit, & insanis cumulauit cædibus vrbes.
Fulminis instar erat, quo saucia Theutonis arua
Exitium, cædes, supremaque fata timebant.
Quæ fuerit tandem fortuna, quis exitus illi,
Sospite te, regnisque tuis virtute redemptis
Ipse refer. quandoque pios odisse, probosque
Credimur, aut nostræ saltem subducere curæ,
Quo magis in duris pandat sua lumina virtus,
Non secus ac rapidis aperitur in ignibus aurum.
Tu quem mentitus Flegetontius incola nato
Callidus imposuit, fraudum velamina demes,
Grataque Cæsareæ referes solatia menti.
Te videat qualem meruit LEOPOLDVS, *& acres*
Exuat inspecta genitoris imagine luctus.
Sic ait, & lætum sublimi ex æthere somnum,
Qui Cæli arcanum, diuinaque fata recludat
Cæsaris in sensus, sopitaque pectora vertit.
Non procul à porta, qua Cinthius exit, eoa
Ianua se claro cristallina cardine voluit.
Ante patere solet, quam phosphorus aurea pandat
Limina solis equis, cognataque sydera Cælo
Auferat, & totum reduci pret æthera Phœbo.

Inde

Inde hominum in castas erumpunt somnia mentes,
Quæque Deus superos explanatura recessus,
Consilijque sui terris prænuncia mittit.
Hac graditur somnus, volucrique per aera penna
Cæsaris ad sedes vehitur; non pulchrior vnquam,
Nec iucunda magis species mortalia pauit
Lumina, nec menti tam dulcia gaudia duxit.
Hæc veluti in speculo quidquid cælestia condunt
Atria spectandum LEOPOLDO *cominus offert.*
Scilicet hic visus spatiosum intrasse theatrum
Lumine inextincto, flammaque perenne coruscum;
Nec tamen ignis obest, nec noxia flamma, sed auget
Lætitiam, summaque oculos dulcedine pascit.
Dum spatia, & motus oculis sitientibus haurit,
Atque auida bibit aure sonos, illi obuius heros
Lumine conspicuus, nitidoque decorus amictu
Aduenit, atque notis, quas mira secuta voluptas,
Alloquitur iuuenem; num me, LEOPOLDE, *recusas*
Nosse, nec affaris? genitórque à pectore nati
FERDINANDVS *ego pulsus? nec spectra verere,*
Fallacésque dolos, mentitaque verba parentem,
Qualia de stygio tibi perfidus obtulit orbe
Incola, & assumpto sobolem genitore fefellit.
Fraudibus haud aptus locus hic; mendacia Cælum
Odit, & esse nequit sublimi regia fallax.

Quæ

Quæ noua, tunc Cæsar, species imitata micantem
Lampada, & igniferos radiosi Hyperionis orbes
Notitiam menti veterem furatur, & abdit
Te mihi? mortales vincunt tam grandia visus
Lumina, nec ferimus, genitor, qua luce coruscas.
Tunc pietas suadet caro dare bracchia collo,
Amplectique patrem, blandisque ambire lacertis.
Contactum euitat, cupidoque imperuia voto
More leuis nebulæ, volucrique simillima fumo
Labitur, & nati conatum eludit imago.
Non mihi, subridens genitor, sunt qualia, dixit,
Membra putas, nostramq; grauat non sarcina mentē.
Forma ego sum simplex, & tegmine spiritus expers,
Astrorum æternus, summique habitator olympi.
Numinis hoc templum, magnis hæ regibus ædes,
Cæsaribusque vacant; olim impetraueris illas
Tu quoque, & immensum mecum transegeris æuum.
Quando, ait, hæc natus, fient? mortalia tandem
Vincula soluantur, si tam felicibus obstant
Sedibus, & lætis prohibent succedere tectis.
Te manet hæc sedes, tempeque beata tenebis,
FERDINANDVS *ait, sed multa laboribus ætas*
Insumenda prius; multo sudore madebis
Sceptra tenens, & bella gerens, Cæloque rebelles,
Impiaque in superos moturas prælia gentes,

Sub iuga demittes, domitoque ex hoste redibis
Victor, & innumeris late cumulabere palmis.
Quoque tuum magis inflamment cælestia pectus,
Votaque concipiant vires, quibus astra petuntur,
Erige prospectum, radijsque perennibus auctas
Contemplare plagas, oculisque has ebibe flammas,
Quas rotat aßiduo mens incorrupta meatu.
Pasce auidas miris sirenum cantibus aures,
Sydereæque melos chelis excipe. fabula quidquid
Tradidit Ismarijs fidibus, numerisque canoris,
Amphion Thebane, tuis, qui diceris ipsos
Illexisse sono lapides, lenitaque cantu
Saxa draconigenis iußisse accedere muris,
Est fragor incomptus, tormentumque auribus ingens,
Vescere dum cantu, quem musica sydera promunt.
Flecte ait, (& terram digito docet indice) vultum,
Quæque imus capit ille globus lento inspice visu.
Proh quam degeneres illic in prælia causæ.
Humanas acuunt mentes, quam vilia virtus
Præmia vestra capit, si sunt mortalia merces
Munera, & humanus tribuit compendia census.
Circulus exiguus, desertaque nuda coercent
Fastum animi immodicum; toto velut insula ponto
Clauditur; Oceanum quem dicitis, immensumque,
Vocibus his æquale nihil; nil denique magnum
Ob-

Obtinet ; est contracta palus, stagnumque pusillum.
Dixerat hæc genitor, flectit tunc lumina natus
Nolenti similis, & risit vbi omnia punctum
Esse mare, & terras, fontes, ac flumina vidit.
Et stupuit fumo, atque vmbra vecordia pasci
Vota hominum, seruum sibi sceptrum quærere, mutæ
Addici famæ ; superum nec quærere mundum,
Ad sua qui semper nostram euocat atria mentem.
Quandoquidem, excepit, terreno exire negatur
Carcere ; nec tecum fas est habitare beatum
Æthera, pande, precor, terrena per auia callem,
Quæque per errores hominum me semita tutum
Ducat, & à nulla fallendum ambage viarum,
Care doce genitor, dilata vt sydera vitæ
Exitus obtineat, superaque in sede quiescam.
Quod premis, hoc verax iter est, hoc tramite cursum
Perfice, ait genitor, sic æthera certus habebis.
Quoque minus dubites, quæ sint ventura docebo,
Me sequere. occulti natum inconclauia Cæli
Deuehit ; hic moles opus admirabile surgit,
Quam manibus struxisse suis diuina Pronæa
Creditur, & miris passim variasse figuris.
Nõ ferrũ, aut calybes, parium-ve thoreumata marmor
Hæc posuisse putes, ea sunt cristallina visu
Peruia, sed nullæ valeant corrumpere vires,

Nec longum absumat ventura in sæcula tempus.
Austriadum hic miro series emblemate regum,
Cæsareæque domus illustria facta leguntur,
Nec magis exculto doceare impressa libello.
Hic RIDOLPHVS *erat Aspurgi ex principe Cæsar,*
Primus in Austriacam qui sceptra potentia gentem
Transtulit, in magnum missus, lateque verendum
Imperium, triplicique caput Diademate cinxit.
Relligio hoc illi decus immortale poposcit;
Quandoquidem niuea Christum sub fruge latentem
Pronus adorauit deserta per auia vectum
Pauperis ad sedes, quem fata suprema manerent.
Quadrupedique suo iussit considere mystam
Numinis æterni vectorem, & vertice nudo,
Ac pedes est equitem paruam comitatus ad ædem.
Hic SIGISMVNDVM *spectat, quo clarior alter*
Gentile imperium, nec Cæsaris auxit honores.
Deinde per innumeros currens longo ordine reges
Ad propiora oculos atauorum stemmata ducit,
Tuque capis iuuenem cunctorum maxime regum
CAROLE, *inaccessos cui virtus tradidit orbes,*
Et terras alio nitidas à Sole regendas,
Ignotos priscis populos dedit. Vltima Thule
Credita terrarum, limesque nouissimus orbis
Nunc media est, minimumque loci se sentit obisse;

Ter-

Terrarumque breues tractus, cui meta locatur
Insula Romanis olim non peruia signis.
En Abylam nauta, Calpenque irridet Iberus,
Qui comes occiduas solis fugientis ad oras
Æquora puppe secat sine littore credita quondam,
Et tibi in Americis auri pretiosa fodinis
Pondera, & ingentes venatur, CAROLE, *gazas.*
Hic minor imperio, sed non virtute secundus
FERDINANDVS *auus rutilat, cui pectora cultus,*
Christe, tuus, studio vinxit, labefactaque nullo
Tempore relligio sacris ardoribus vssit.
Dulce erat antiquas visu libare figuras,
Gentilesque patrum species; huc conÿce visum,
FERDINANDVS *ait, venturaque perspice fata,*
Nate, tuamque oculis sortem meditare futuram.
Hic acies armis opifex diuina coruscas
Finxerat, hic vrbes, atque oppida diruta bello:
Quadrupedes hinnire putes, viuentia tantum
Vocibus ora carent, quarum non indiga dices,
Si credas oculis, nec conscia iudicet auris;
Naiasel occurrit vexata furentibus armis,
Obsidioque gemens; nimirum prima furoris
Victima Threicÿ, pretiumque ignobile fraudis.
Vulnerat hæc species LEOPOLDVM, *& lãguida tristis*
Lumina fletus habet, cum mœnia peruia telis,

Igniferisque globis, quos Cacus aheneus edit,
Quassa videt, cædesque virum, gemitusq. cadentum,
Et patulam tandem signis furialibus vrbem
Venturi præsaga docent simulacra; quid, inquit,
Hoc tam grande malum meruit pietatis alumna,
Relligione potens, nec cultum oblita supremi
Numinis vrbs, semper stygium aspernata furorem?
Pannoniam spondent læta hæc exordia totam
Thracibus, & nullo frænatus ab aggere serpet,
At nostrum late imperium populabitur ignis:
Solue metus animo, nimio nec tangere luctu,
Excipit hic genitor, leuis hæc iactura ferenda,
Nate tibi, regnisque tuis. Non pauca licere
Vult Deus omnipotens sceleri, scelerumque magistris,
Quo magis emineat probitas, pietasque suorum.
Vt capit interdum vicino à frigore vires,
Augeturque calor putealibus insitus vndis,
Dum fera sæuit hyems, riguitq. interfluus aer,
Qui perit affini dum terra incanduit æstu;
Sic mala virtuti scelerum contagia prosunt,
Et pietas crescit, quam culpa inimica lacessit.
Ni fuerant tristi gaudentes cæde tyranni,
Scandisset nullus Cæli capitolia martyr.
Sic Nero victrici ditauit sydera Lauro,
Heroasque dedit tot Domitianus Olympo,
Cæ-

Cæde quot innumera strauit probitatis alumnos.
Sospes in aduersis cadit inter prospera virtus.
Christiadum probitatem acuit vice cotis, & auget
Bizantina lues, Othomanæ perfidus aulæ
Arbiter, infensus superis, stygijque baratri
Perpetuus miles, mundique ad publica natus
Exitia, indocilis nullique ignoscere genti.
Non impune tamen non debita sumpserit arma
Barbarus, & pacis violarit fœdera prædo.
Aspice qui modicas deducit ad æquora lymphas,
Pannonios fluuius radens ignobilis agros;
Nobile nomen erit, famaque superstite cædes
Monstrabit Scythicas, scelerataque funera Thracum.
Arrabo iam nomen, nullique incognitus æuo
Defluet historia celebris, cantuque perenni
Gentis Apollineæ, cui doctas educat vndas
Bellerophonteo reseratus ab alite gurges.
Hunc canet Ausonio diuinus carmine vates
Heroum soboles, & auorum maximus Heros
DELPHINVS, *cui visa suam Phœbea dedisse*
Barbiton Euterpe, tragicum indulsisse cothurnum
Melpomene, & clara modulandi laude Camænæ
Concessisse omnes. Huic doctis cantibus impar
Armenias Tigres, iracundosque Leones
Thracius emulsit, fluuiosque coercuit Orpheus,

Traxit & auritas ad plectra sonantia syluas.
Et minor iratum sibi subdidit æquor Arion
Ionias pando vectus DELPHINE *per vndas,*
Dum fugeret puppim, quæ fata inimica parabat.
Concinet exhaustos gladijs vltoribus hostes,
Inuictumque ducem, nostris qui præsidet armis,
Turcarum exitium, Bizantinique furoris
Supplicium, ac frenū RAIMVNDVM *ad sidera tollet;*
Cui sua Bistoniæ debebunt damna cohortes,
Præcipuasque neces, consumptaque corpora ferro,
Et data flumineis inhumata cadauera lymphis.
Nec magis extincti commendauere Quirites
Cæruleum Trebiam, te siue, Metaure, peremptus
Asdrubal, & latia consumptæ cæde cohortes,
Quam Bizantina celebrabitur Arrabo cæde.
Decolor ibit aquis, & miles saucius æstu,
Immodicaque siti fauces quatiente cruorem,
Non gelidos latices, & amicas ebibet vndas.
Segniter incedet, cumulata cadauera segnes
Iniectura moras, & tardatura ruentem.
Discet Erythræas Pharao Bizantius vndas
Esse sibi, qua sceptra gerit iustißima Cæsar;
Sentiet & nostras sua fulmina ferre volucres,
Et tandem vltorem scelerum, rapidique furoris
Nouerit esse Deum, qui scandere culmina sontes,

Attollique sinat; quò casus denique maior
Excipiat lapsos, grauioraque damna ferentes.
Fœdera qui spreuit, quique esse poposcerit hostis,
Pacem vltro optabit crudelia bella perosus,
Et male quæ sumpsit, furijsque auctoribus arma
Ipse volens ponet, corruptaque rursus amabit
Ocia, nec tristis repetet discrimina pugnæ.
Nec tamen oblatam, nate, aspernabere pacem,
Quem iuuat vltorem differre in postera martem
Tempora, & optatis cessare parumper ab armis.
Coniugio firmanda domus, tædaque iugali
Sufficienda tibi sobcles, qua nostra perennent
Nomina, & Austriaca veniant ab origine reges,
Dum regnum, dumque Orbis erit, dum terra coletur
Interea in vitreis species animata tabellis
Cæsaris aduertit mentem, nec verba parentis
Exaudire sinunt tantæ miracula formæ.
Virginis hic vultus qualem nec Homerica finxit
Calliope Lædæ sobolem, quam pastor amauit
Dardanus, & mille Graium petiere carinæ;
Nec Venerem Cous mira arte imitatus Apelles,
Cui dedit exemplar per multas sparsa puellas
Vnius in speciem species adducta figuræ.
Eximia impubis componunt corporis artus
Membra, nec his quidquam natura inuexit ineptum,

Nil

Nil nisi concinnum, textuque decente beatum.
Est niue candidior facies, nitidoque colore
Ipsam etiam vincit superum per compita Phæben
Orbe pererrantem pleno, tenebrasque fugantem;
Quas iacit vmbra soli, cum deserit æthera frater.
Æmula labra rosis, conuestit purpura malas,
Ex ebore albescunt dentes; duo lumina soles
Esse putes geminos, tam clara luce coruscant.
Decolor est aurum, nec lumine prouocat vllo
Lumina, si crines per candida colla fluentes
Aspicis; hos auræ crispant, quas credis amantes
Egregij capitis complexu ambire perenni.
Hac magis augustum nihil est, ac virgine maius.
Heret in obtutu LEOPOLDVS *imaginis, ac si*
Gorgona spectaret, vel cuncti fulmina sensus
Cominus illapsa efficerent, ac mentis egentem.
Vt stupor absoluit pectus, resolutaque linguæ
Vincula, cui vultus voces mirandus ademit;
Dic age, quam monstrant, inquit, speciosa puellam
Signa, Pater? nec mortalis puto virginis esse
Tam clarum, mirumque decus; nihil infimus illi
Par habuit mundus; cælestis alumna penatis
Forte erit, & vultus opibus radiantis olympi
Auget opes, Cælumque facit locupletius ipsum.
Illi subridens genitor de sanguine, dixit,

Fæmi-

Fœmina, quam cernis, nostro est, authorque futura
Stipitis æterni, qui nullo intercidat æuo,
Sæcula venturis & cuncta nepotibus æquet.
Effigiem spectas, animum nequiere colores
Luminibus præbere tuis, iacet abdita morum
Gloria, & arcanos condunt penetralia sensus.
Nobiliora latent. diffusa per omnia virtus
Pectora in vnius facto velut agmine pectus
Virginis incubuit: quidquid laudabile iactat,
Quidquid honoratum nostra hæc in tempora nomen
Fæmineum, cætu Virgo complectitur omni.
Hactenus ignotæ decus immortale puellæ
Nate tibi eloquimur? duplex ea littera signo
Subdita cælestis digito formata Pronææ
Quod cupis ostendit (fuit. M. cui iungitur Alfa)
Margara nomen habet, celebris cognomina fecit
Austria; iam thalamis hæc pridem debita Virgo
Est, LEOPOLDE, tuis; connubia talia nostrum
Firmatura genus, clarosque datura nepotes,
Vnde ferox pereas, Othomane, auulsaque tandem
A fundamentis domus impia quidquid auitis
Cæsaribus dempsit, malepartaque sceptra relinquet.
Bistone deiecto redeunti obnoxia soli
Portio terrarum cultus exosa nefandos,
Nec dignata sequi Stygij mandata tyranni
Chri-

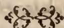
Christiadum leges, diuinaque iussa capesset.
Proh felix ætas, felicia tempora! Cælo
Seruiet omnis humus, patriumq. subibit auernum
Dira superstitio, cæcisque recondita lustris
In superos bellum nullum, nulla arma mouebit.
Debita Cæsareæ tanta est hæc gloria genti;
Vt Bizantinas rapiat prædonibus arces,
Et terræ inuisam, Cæloque à stirpe reuellat
Progeniem, quam terra pauet, quam cuncta verentur
Æquora; tam late sceptrum exerit illa cruentum.
At tu natali properantem à littore sponsam
Nate alacer capies; tristes hæc fœdera curas
Pectore propulsant omnes, Hispania luctus
Abijcit, erepti quem fata dedere PHILIPPI.
Ante tuos quam nata thoros conscendat, in astra
Iam socer adueniet, superique futurus olympi
Incola præcedet generi, nataque Hymeneis
Lugubribus facibus, properataque gaudia luctu
Imbuet, & magnos resonabit Iberia fletus.
At vos æquoreæ venienti assurgite lymphæ,
Vos heroinæ placidi freta sternite venti;
Nimbiferos Austros, tristesque Aquilonis hiatus
Æolus obstringat, lybicasque coerceat iras;
Indomitos frænet siculis in rupibus Euros.
Sola per Apricos spirabilis aura Fauoni

The-

Thetidis exultet campos, pronoque feratur
Gurgite, quæ Ligurum pretiosum ad littora pondus
Classis agit; non imbre solum diuerberet aer,
Nec ferat immodicos soboles Hyperionis æstus,
Ceperit optatam donec Germania nuptam,
Et fuerit felix possessa Coniuge Cæsar.
Hæc FERDINANDVS, *subitoque euanuit instar,*
Quem notus exagitet, fugientis in æthera fumi,
Siue leuis nebulæ Phœbo rutilante fugatæ.
Somnus abit, referans oculos LEOPOLDVS, *ab vndis*
Eduxisse suos sentit Titana iugales,
Et totum ætherio vestiri lumine Mundum.

Plausus ob Victoriam Pannoniæ aduersus Turcas.

Vicimus, & votis aures peperere benignas,
Nec despexerunt sydera celsa preces.
Impune haud semper sperni sua numina Cælũ,
Et sacra nequitiæ iura patere sinit.
Ignibus absumpti superis cecidere gigantes,
Et premit Enceladum rupibus Ætna suis.
Æthera cum terris Phaeton incendit, & vndis;
Eridani huic rapidæ busta fuistis aquæ.
Fata premunt sontes: exemplo territus horum
Debueras Biston impius esse minus.
Te nihil in terris sceleratius; omnia vincis
Crimina, flagitijs meta nec vlla tuis.
Non ita maturas ignis populatur aristas,
Et sua frugiferis munera demit agris.
Vt tuus excindit nostras furor impius oras,
Et populos, superis qui placuere, premit.
Mitior arua vorat, fruticesq. absumit, & herbas,
Letaq. pampineas per iuga sternit opes,
Cum ruit è Cælo durum concretus in imbrem,
Grandineoque ferit verbere nimbus humum;

Quam

Quam ferus Odrysĳs erumpens miles ab oris
Eumenidum tristi signa canente choro,
Vrbibus exitium meditatur, & oppida flammis
Cumque suo populo rustica tecta vorat.
Pannonios fines, inuictaq. regna Liburni
Promisere tuo Thracia castra iugo.
Hæc tibi Theutonicas, & Magni Cæsaris vrbes
Pacta, quibusque micat Parrhasis Vrsa plagas.
Non spes illa fuit, fiducia pectus alebat,
Qualis ab incertis rebus abesse solet.
Securum euentus vesana superbia fecit;
Illa animo dubium iussit abesse metum.
Abstulit & curas; hostes cecidisse putabas,
Subque tua Cæsar creditus esse manu.
Interea Veneris furialia castra secutus,
In bello hoc miles fortis, & acer eras.
Virgineum rapuisse decus, violasse pudoris
Lilia, laudatas contemerasse niues;
Hic honor, hæc celebri victoria digna triumpho,
Hinc habuere tuum laurea serta caput.
Maior Alexandro visus tibi, Cæsare maior,
Et tamen infamis Sardanapalus eras.
Sed Bizantinæ successit nuncius vrbi,
Credo equidem è castris mittitur ille tuis.
Scilicet hic victos hilaris tibi nunciet hostes,

Fractaque Bistonia Cæsaris arma manu.
Nunciet accepisse tuas late oppida leges,
Christiadumque sacras procubuisse domos.
Eiectum ex aris Christum Mehemete recepto,
Pro Cruce lunigeris templa patere notis.
Sic tibi blandiris, lætis successibus auctus
Post hac nil durum, quod verearis, habes:
At superum mores, nec Cæli intelligis artes,
Omnia vt ignores ars tibi nempe prior.
Auctores scelerum patiuntur in aera tolli,
Et veluti alarum remige ad astra vehi,
Quo tandem in terras lapsu grauiore recedant,
Exceptosque solo debita fata premant.
Sic viget, & patulis obuelat frondibus auras
Ingentesque vmbras arbor opaca iacit.
Hanc adit, & validam dextra iacente bipennem
Rusticus ingenti pondere sternit humi.
Pabula sunt ignis, ramique, & robora trunci,
Atque auidæ totam corripuere faces.
Te quoque, qui summo tibi crederis æquus Olympo,
Ætherias visus præterijsse plagas,
Excipient casus, præcepsque elapsus in imum
Ignibus æternis esca perennis eris.
En turmæ periere tuæ, periere phalanges,
Deletas acies nuncius iste refert.

Vidi-

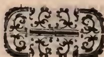
Vidimus. Irrubuit cum linqueret æquora Titan,
Hesperia mergi cum properaret aqua.
Lunaque fraterni vultus imitata ruborem
Decolor infesta polluit ora face.
Nimirum iratum formidabamus Olympum,
Ne foret exitij præscius ille color.
Bistonidum clades, & tristia fata docebat,
Monstrabatque tuas, Thrax scelerate, neces.
Infremis; accensam rapit indignatio mentem;
Irarumque ingens pectora fluctus habet.
Vix ita terribiles animam consueuit in iras
Pandere Caucasei Tigris alumna laris,
Cum præda locuples natis alimenta reducit,
Quos venatoris dextera surripuit.
Ocyus illa legens vestigia fulminis instar,
Et citior vento littora nota petit.
At tutus pelagi raptor se credidit vndis,
Et vehitur celeri per vada salsa rate.
Quadrupedem laniat, quem littore raptor in ipso,
Quo citius peteret cærula, deseruit.
Nec satis; iratos sibi sæua exasperat vngues,
Et sua crudeli viscera dente premit.
Nec tibi tu parcis baccante in corda furore
Vesano infames demētis vnguegenas.
Sceptra solo affligis, capiti diadema reuellis,

Nec modus est iræ, meta nec vlla tuæ;
Credo equidem superis irasceris, impia promis
Iurgia, & astra tuis iam patuere minis.
Nec minus insanis, quam Persa insaniit olim,
Verbera qui ventis, vincla parauit aquis.
Hostes disce tuos. LEOPOLDVM *in bella lacessis,*
Cui pietas regnum, relligioque dedit.
Qui regnum hoc vnum, & dominandi comperit artem,
Si modo se famulum præbeat ipse Deo.
Si sibi det leges, sibi præsit, & improba frænet
Vota, nec in vitij probra, nefasque cadat.
Huic coniurati veniunt ad classica venti,
Fluminea, & magni militat vnda maris.
Hausit Danubius tua castra, hausere phalanges,
Pannonij fines queis dirimuntur, aquæ.
Et quæ Theutonicos turmæ euasere mucrones,
Disiectæ in rapidis interiere vadis.
Qui te cognatum Cælo, superisque putabas,
Et tibi creditus es proximus esse Deo.
Te te dedoceàs, superis inuisus & astris,
Impia in æternum prouehis arma ducem.

Om-

Omnia elementa in Turcas pugnant.

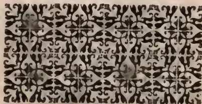
OMnia Bistonias odere Elementa cohortes,
Ignis, aqua, & tellus, aeriæque plagæ.
Omnibus vnus amor sceleratam exscindere gentem,
Et merita infandas sternere cæde manus.
Vrere vult ignis, vult vnda immergere, tellus
Sorbere, aeriæ concutere imbre plagæ.
At dirimunt litem; sibi partem singula poscunt
Muneris, & iuncto robore bella gerunt.
Igniti feriere globi, vorat vnda fugaces,
Terra abigit, pluuia ex aere dira premit.
Disce hinc Christiadas Cælo, superisque probari;
Quorum hostem vlcisci cuncta Elementa velint.

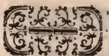
Turca vnda, & igne consumitur.

MOuit in Æaciden quondam fera prælia Xantus,
Magnanimoque viro fata daturus erat.
At tulit auxilium Vulcanus, & ignibus vndas
Abstulit, ablatæ nec nocuistis aquæ.
Thraces in arma vocant fluuij, belloque lacessunt,
Inque suis optant perdere vorticibus.
Vulcani auxilium sperant, ignemque fauentem,
Qui sibi Achillæum robur inesse putant.
Thracia sed Martis quos patria credita misit,
Mulciber optatam ferre recusat opem.
Quin Martem vlturus lecti ob conuicia, Thraces,
Quos vndæ absorbent fluminis, igne vorat.

Turca fluminis vndis immergitur.

FLumina Bistonides, heu linquite flumina turmæ,
Fluminea vobis fata parantur aqua.
Credo equidem vestras voluissent tergere labes,
Labibus extersis conciliare Deo.
Respuitis, sordesque placent, turpesque videri
Poscitis, & mundi pectoris esse pudet.
Talibus haud parcit, irataque fluminis vnda
Fata, quibus nequiјt ferre lauacra, parat.
Ibitis ad stygium vestris cum sordibus amnem,
Et nigram illoti traiјcietis aquam.
Illa immunditiem vestram, labesque probabit;
Odere immundas flumina nostra feras.

Kalendis Augusti Turca vincitur.

DVm redit Augustus, Thraces periere cohortes,
Quas fatum extremum mense oriente premit.
Huius nempe Petro sunt sacra exordia mensis,
Quæ recolunt sancto Vincula adempta seni.
Clauiger ille poli, sanctumque recludit Olympum,
Christiadumq. animis pandit in astra viam.
Et Turcis aperire velit, sed sydera Turcæ
Odere, & Cælo vindice bella gerunt.
His herebum reserat, stygioque addicit auerno,
Et iubet æternum vincula dura pati.
Sydera sunt Petro; sunt Tartara subdita; ni det
Sydera, Tartareos iam dabit ille lacus.

Incendium Esdrinæ Arcis flumina vlciscuntur.

Corripit ignis edax Esdrini Principis Arcem,
Et totam extemplo flamma inimica vorat.
Sic Bizantinæ blanditur Mulciber iræ,
Et furias Thracis militis igne iuuat.
Indoluere nefas inimicæ flumina flammæ,
Et tanti pœnas expetiere mali.
Arrabon, & Muram accersens incendia questus
Danubius Turcis damna parare iubet.
Vindictam hi subito meditantur, & impia poscunt
Agmina, vt in cædes, quas meruere, ruant.
Pugnatur. Thraces si qui fugere mucronem
Theutonicum, hos rapidis Arrabo mergit aquis.

Ad Susam Cæsarei exercitus Castrorum Præfectum.

SVsa tuum viuet, dum current sæcula nomen,
Dum vehet eoo Phœbus ab axe diem.
Barbaricas tu Letho acies, atque agmina credis,
Et totam hostili sanguine tingis humum.
Inde seges, meßisque tibi quam maxima laudum,
Atque ex purpureo gloria surgit agro.
Tu spes Theutonicæ non deceptura salutis,
Ingens Turcarum, perpetuumq. malum.
Macte animi, sæuasque acies preme, cæde, trucida,
Numquam Bistonijs ex saturare malis.
Scipio deuictis est Afer dictus ab Afris,
Tu quoque deuicto Bistone Biston eris.

Ad Raimundum Montecuculum Cæsarei Exercitus Imperatorem.

PAnnonias intrat Turcarum exercitus oras,
Et totam innumero milite sternit humum.
Esse putes Xersem, qui Persica deuehat arma,
Quanta olim in Danaos exonerauit agros.
Annibalem dices Lybicas duxisse cohortes,
Cymbrorumque feras huc properasse manus.
Quis fuerit magni Themistoclis instar? & hostem
Iusserit audacis pænituisse viæ?
Scipio quis, Mariusque truces frenauerit iras?
Scilicet is nobis tu RAIMVNDVS *eris.*
Non Græcis, non Ausonijs ductoribus impar
Agmina tu merita Turcica clade premis.

In Turcam.

QVænam, Othomane, tibi tam diri causa furoris,
Hostis vt offensi Cæsaris esse velis?
Audacem faciunt Asiæ, Lybiæque cohortes,
Quas numeri indociles impia in arma moues?
Innumeras spernit fortis Germania turmas,
Quæ modica didicit vincere bella manu.
Te Regum ostentas, bellatorumque gigantem?
Fulmina quæ sternant Cæsaris ales habet.
Auspice bella moues herebo, Cælo auspice Cæsar;
Ætherij stygius militis arma pauet.
Otia pacis ama, tristes fuge barbare pugnas,
Vinceris quoties Cæsari hostis eris.

In auſpicatiſſimis Nuptijs Leopoldi, & Margaritæ Auſtriadum.

OLim homini nupſiſſe Deæ, ſponſasque putati
Dij quoque ab humanis appetijſſe toris.
Sic Venere Anchiſes dignatus, Thetide Peleus,
Eſt Europa ſui credita nupta Iouis.
At valeant vatum mendacia, nulla Dea vſquam eſt;
Nec talami patiens, conugijque Deus.
Si qua foret mulier ſupero ſocianda marito,
Deque aliqua poſſet quis pater eſſe Dea;
Auſtriaca Æthereo nupſiſſet MARGARA *ſponſo,*
Ætherea dignus coniuge Cæſar erat.
Ambo homines; vincunt humana ſed omnia tantum,
Vt penè finitimos dixeris eſſe Deo.

Ad Virginem Deiparam.

VIRGO *potens rerum, summi formosa Tonantis*
Nunquam libata virginitate Parens.
Cerne quibus nostras irrumpat Thracius oras
Viribus, & sæuis cætibus arua voret.
Oppida consumit, populatur cædibus vrbes,
Et loca lymphato cuncta furore premit.
In Natum fera bella tuum tam tristia ducunt
Agmina, deducunt in tua templa faces.
Vindice te pœnas soluant, infensaque Cælo
Perpetuam eclipsim Luna Othomana obeat.
Nempe tuum hoc munus; nam caro inspecta IOANNI
In Cælo est pedibus subdita Luna tuis.

